

SAMPROTAUJAMOJO POBŪDŽIO TEKSTO (RAŠINIO) VERTINIMO INSTRUKCIJA

Rašinio tema: Ar turizmo sektorius gali priklausyti nuo Europos žaliojo kurso?

2024-10-26

Tekstas neredaguotas

Kriterijus	Kriterijaus aprašymas pagal taškus	Galimi atsakymo požymiai
1. Probleminio klausimo supratimas	<p>2 taškai. Suprasta probleminio klausimo esmė. Įvestis, atsakymo tekstas bei apibendrinimas logiškai ir pagrįstai susieti su analizuojamo klausimo kontekstu.</p> <p>1 taškas. Iš dalies suprasta probleminio klausimo esmė. Įvestis, atsakymo tekstas ar apibendrinimas iš dalies pagrįstai susieti tarpusavyje bei analizuojamo klausimo kontekstu.</p> <p>0 taškų. Nesuprasta probleminio klausimo esmė. Įvestis, atsakymo tekstas ar apibendrinimas nelogiški, nesusiję tarpusavyje arba analizuojamo klausimo kontekstu.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Europos žaliasis kursas yra Europos Sąjungos (ES) politika ir kartu strategija, kuria siekiama transformuoti Europos ekonomiką į tvarų, žalią ir atsparų klimato kaitai modelį bei iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą.• Europos žaliais kursas yra viena iš klimato ir aplinkos apsaugos priemonių, kuri susijusi su pastanga sumažinti žmogaus ūkinės veiklos poveikį aplinkai ir klimato kaitai.• Europos žaliasis kursas apima tarpusavyje susijusias klimato, aplinkos, energetikos, transporto, pramonės, žemės ūkio ir tvaraus finansavimo iniciatyvas.• Europos žaliojo kurso iniciatyva siekiama skatinti tvarų ekonomikos augimą, sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį, naudoti atsinaujinančius energijos šaltinius ir įgyvendinti kitas priemones, kurios prisideda prie aplinkos apsaugos.• Europos žaliasis kursas apima tarpusavyje susijusias klimato, aplinkos, energetikos, transporto, pramonės, žemės ūkio ir tvaraus finansavimo iniciatyvas.• Kadangi turizmas yra viena svarbiausių ES ekonomikos sričių, tai Europos žaliojo kurso iniciatyvos turėtų transformuoti ir šią veiklos sritį.
2. Argumentuoto teksto struktūra	<p>2 taškai. Suformuluota įvestis į analizuojamą klausimą. Argumentais pagrįstas tekstas sugrupuotas į atskiras pastraipas Yra apibendrinimas arba išvados.</p> <p>1 taškas.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Atsakymas sugrupuotas į pastraipas: įvestis, atsakymo tekstas (gali būti viena arba kelios pastraipos), apibendrinimas / išvados.

	<p>Suformuluota įvestis į analizuojamą klausimą ir/arba argumentais sugrupuotas į atskiras pastraipas, tačiau nėra aiškus pagrindimas, ir/arba yra apibendrinimas arba išvados.</p> <p>ARBA (gal taip)</p> <p>Argumentuoto teksto struktūroje trūksta aiškumo ar logikos. Neaiškiai suformuluota, iš dalies su analizuojamu klausimu susijusi įvestis.</p> <p>ARBA</p> <p>Atsakymo tekste neišplėta probleminio klausimo analizė, trūksta argumentų ar netinkamos jų interpretacijos.</p> <p>ARBA</p> <p>Neišsamus, mažai pagrįstas apibendrinimas ar išvados.</p> <p>0 taškų.</p> <p>Nėra argumentuotam tekstui būtinos struktūros arba ji nelogiška.</p> <p>ARBA</p> <p>Nėra arba nelogiška įvestis į analizuojamą klausimą, įvestis nesusijusi su analizuojamu klausimu.</p> <p>ARBA</p> <p>Atsakymo tekstas nesusijęs analizuojamu klausimu, nėra argumentų ar netinkamos jų interpretacijos.</p> <p>ARBA</p> <p>Nėra arba nepagrįstas apibendrinimas ar išvados.</p>	
<p>3. Žinios ir jų taikymas:</p>	<p>2 taškai. Vartojama geografinė terminologija ir tinkamos (t. y. susijusios su nagrinėjama tema) dalykinės sąvokos. Tekste</p>	<p>Tinkamai ir teisingai vartojamos dalykinės sąvokos, pvz.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • žaliasis kursas;

<p>13.1 Terminologija ir dalykinės sąvokos.</p>	<p>pritaikomos fundamentalios geografinės žinios (tai žinios svarbios suprasti pasaulio gamtinius ir visuomeninius įvykius bei ryšius tarp skirtingų valstybių ir regionų. Tai taip pat padeda suformuoti aiškesnį vaizdą apie aplinkos išteklius ir jų panaudojimą bei įtakos turintis reiškinius visuomenei).</p> <p>1 taškas. Iš dalies tikslingas ir tinkamas žinių taikymas. Ne visada tikslingai vartojama geografinė terminologija ir dalykinės sąvokos, netiksliai taikomos fundamentalios geografinės žinios.</p> <p>0 taškų. Netinkamas ar neteisingas žinių taikymas. Netikslingai, netinkamai vartojama geografinė terminologija, dalykinės sąvokos bei fundamentalios geografinės žinios.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • turizmas; • turizmo rūšys (pagal kryptį – vidaus, išorės; pagal keliavimo tikslą – pažintinis, poilsinis, dalykinis, religinis, sveikatos, pramoginis, pagal organizavimo formą – organizuotas ir neorganizuotas (savarankiškas)). • klimato kaita; • šiltnamio efektas; • klimato politika; • ekologinis pėdsakas; • žiedinė ekonomika; • tvari ekonomika ir kt..
<p>3.2 Gamtinių ir visuomeninių įvykių, procesų ir reiškinių interpretavimas.</p>	<p>2 taškai. Geografiškai teisingai interpretuojami gamtiniai ir visuomeniniai įvykiai, procesai ir reiškiniai, suprantamas jų kontekstas geografinėje erdveje.</p> <p>1 taškas. Iš dalies tikslingas ir tinkamas gamtinių ir visuomeninių procesų ir reiškinių interpretavimas. Ne visada teisingai geografiškai interpretuojami gamtiniai ir visuomeniniai įvykiai, procesai ir reiškiniai, netiksliai suprantami jų ryšiai su analizuojama problema.</p> <p>0 taškų. Neteisingai geografiškai interpretuojami gamtiniai ir visuomeniniai įvykiai, procesai ir reiškiniai, nesuprasti jų ryšiai su analizuojama problema.</p>	<p>Galimi pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atskirų Europos žaliojo kurso strategijų (žaliųjų projektų finansavimas, gamtos tausojimas, švarios energijos populiarinimas, taršos šalinimas, investicijos į tvaresnį ir pažangesnį judumą, strategija „Nuo ūkio iki stalo“ ir kt.) paaiškinimas susiejant jas su turizmo sektoriumi. • Šiltnamio efektą sukeliančių dujų (pavyzdžiui, anglies dioksido, metano ir azoto oksidų, fluorintų dujų) poveikio klimato kaitai paaiškinimas. • Apibūdinamos veiklos sritys, sudarančios turizmo sektorių (kelionių organizavimas, viešbučiai ir kitos apgyvendinimo paslaugos, maitinimo paslaugos, kelionės, transportas, lankytinos vietos ir t.t.). Pabrėžiama, kad turizmo sektorius visame pasaulyje sukuria ekologinį pėdsaką (turi neigiamą poveikį aplinkai). Tekste minima Europos Sąjungos erdvė, įvardijami atskirai ES regionai, valstybės, minimas Lietuvos vaidmuo ir arba vietos bendruomenės vaidmuo.

<p>4. Probleminio klausimo argumentavimas/analitinis aiškinimas ir konteksto supratimas: 4.1 Problemos analizė, priežasties ir pasekmės vertinimas.</p>	<p>2 taškai. Problema analizuojama įvairiais aspektais, įskaitant priežasties ir pasekmės vertinimą, grindžiamą tinkamais argumentais ar pavyzdžiais, Lietuvos ir (ar) pasaulio aktualijomis.</p> <p>1 taškas. Iš dalies tikslingas ir tinkamas probleminio klausimo argumentavimas. Problema analizuojama iš dalies pateikiant priežasties ir pasekmės vertinimą, grindžiamą ne visada teisingais argumentais ar pavyzdžiais, Lietuvos ir (ar) pasaulio aktualijomis.</p> <p>0 taškų. Netinkamas ar neteisingas probleminio klausimo argumentavimas. Problemos analizė nepagrįsta priežasties ir pasekmės vertinimu, trūksta argumentų ar Lietuvos ir (ar) pasaulio aktualijų, pavydžių arba jie neteisingi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Europos šalys įgyvendina griežtas tvarumo ir aplinkosaugos priemones, todėl jos gali turėti įtakos turizmo sektoriui. Pavyzdžiui, įgyvendinant priemones, skirtas mažinti transporto sektoriaus išmetamus teršalus, gali padidėti kelionių ir viešbučių sektorių sąnaudos, nes įmonės turės investuoti į naujus, mažiau teršalų išskiriančias transporto priemones arba energijos efektyvumo didinimą. • Europos žaliojo kurso iniciatyva gali pakeisti kelionių įpročius ir pasirinkimus. Žmonės gali daugiau rinktis tvarius kelionių būdus, tokius kaip viešasis transportas, dviračiai ar keliavimas pėsčiomis, o ne asmeninius automobilius arba oro transportą, kurių poveikis aplinkai gali būti didesnis. • Europos žalasis kursas gali skatinti investicijas į tvarią infrastruktūrą ir atsinaujinančius energijos šaltinius. Tai taip pat gali turėti poveikį viešbučių ir turizmo įmonių veiklai, nes jos gali būti skatinamos modernizuoti savo pastatus ir paslaugas, kad atitiktų naujus aplinkosaugos standartus. • Europos žalasis kursas skatina tvarumą ir atsakingą elgesį su gamta. Tai gali turėti įtakos turistų poreikiams ir pasirinkimams. Prioritetinėmis gali tapti kelionės į aplinkai draugiškas vietas, būtų renkamosi aplinkai draugišku būdu suteikiamos paslaugos. Turizmo sektoriaus dalyviai gali prisitaikyti prie šių naujų tendencijų ir pasiūlyti ekologišką turizmo plėtros kryptį.
<p>4.2 Teigiami ir neigiami gamtinių ir visuomeninių</p>	<p>3 taškai. Tekste pateikti ir teigiami, ir neigiami gamtinių ir visuomeninių įvykių, procesų bei reiškinių vertinimai. Pateikiama nuomonių įvairovė ir galimi požiūrio</p>	<p>Galimas pozityvus poveikis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Steigsis daugiau saugomų teritorijų, o tai ne tik padės išsaugoti / atkurti gamtinį ir kultūrinį kraštovaizdį, augalijos ir gyvūnijos rūšis, bet ir taps turistų traukos objektu.

įvykių, procesų bei reiškinių vertinimai.

analizuojamu klausimu prieštaravimai, kritiškas problemų ir jų sprendimų vertinimas.

2 taškai. Problema analizuojama įvairiais aspektais, nurodant požiūrių ir nuomonių, analizuojamu klausimu, įvairovę. Pateiktas teigiamas ir/arba neigiamas analizuojamos problemos ir gamtinių bei visuomeninių įvykių, procesų ir reiškinių tarpusavio sąveikos vertinimas, vertinami problemos sprendimo būdai.

1 taškas. Iš dalies tinkamas probleminio klausimo analitinis aiškinimas.

- Tekste yra užuominų apie teigiamus, ir / arba neigiamus gamtinių ir visuomeninių įvykių, procesų bei reiškinių vertinimą. Nėra nuomonių įvairovės ar galimo požiūrio analizuojamu klausimu. Nepateikiamas arba iš dalies pateikiamas kritiškas problemų ir jų sprendimų vertinimas.

- Problema analizuojama vienpusiškai, nepateikiant nuomonių, analizuojamu klausimu, įvairovės. Iš dalies pateiktas arba teigiamas, arba neigiamas analizuojamos problemos ir gamtinių bei visuomeninių įvykių, procesų ir reiškinių tarpusavio sąveikos vertinimas, problemos sprendimo būdai.

0 taškų. Netinkamas ar neteisingas probleminio klausimo analitinis aiškinimas.

- Geležinkelio linijų plėtra paskatins daugiau turistų rinktis vietas, kurias jungia geležinkelis dėl pigesnio ir ekologiškesnio susisiekimo nei automobiliu ar lėktuvu, kurie išskiria į aplinką daugiau šiltnamio efektą sukeliančių dujas.
- Investicijos į pėsčiųjų ir dviračių infrastruktūrą paskatins keliauti dviračiais, kas ne tik prisidės prie CO₂ emisijų mažinimo, bet ir padės turistams atrasti automobiliais nepasiekiamas vietas.
- Strategija „Nuo ūkio iki stalo“ sumažintų transportavimo išlaidas taip pat ir aplinkos taršą bei šiltnamio dujų emisijas viešbučių ūkyje ir turistus aptarnaujančiame viešojo maitinimo sektoriuje.
- Turizmo sektoriaus plėtojimas laikantis žaliojo kurso ir darnaus vystymosi principų bei efektyviai naudojant rekreacinius išteklius, gali būti regionų ekonomikos ir verslo juose plėtros variklis, nes pritraukia investicijas, sukuria darbo ir padidina pajamas.
- Žaliojo kurso strategijos skatina laikytis atsakingo turizmo principų ir darnios turizmo plėtros koncepcijos, plėtoti kaimo ir ekologinį turizmą.

Negatyvus poveikis:

- Pastaraisiais metais oro transportas yra labiausiai auganti transporto rūšis, todėl planuojami įvesti papildomi taršos mokesčiai pabrangintų keliones lėktuvais, sumažintų su aviacija susijusių turizmo paslaugų prieinamumą.
- Investicijų, skatinančių tvarią ekonomiką, diegimas pareikalaus daug lėšų ne tik valstybėms, bet ir visai turizmo industrijai, ypač smulkioms įmonėms. Jos turės kelti kainas, todėl galimai brangs jų siūlomos paslaugos turistams, pavyzdžiui, maistas, apgyvendinimas, suvenyrai. Todėl trumpalaikėje perspektyvoje galimas turizmo sektoriaus susitraukimas.
- Griežtesni gamtosaugos reikalavimai arba jų neteisingas interpretavimas gali apriboti turistinių objektų lankymą ir jų pažintinį potencialą.

	<ul style="list-style-type: none"> • Nenurodyta požiūrių ir nuomonių, analizuojamu klausimu, įvairovę. • Nepateiktas nei teigiamas, nei neigiamas analizuojamos problemos ir gamtinių bei visuomeninių įvykių, procesų ir reiškinių tarpusavio sąveikos vertinimas, nenurodyti problemos sprendimo būdai. 	<p>Žalą turizmui gali atnešti neteisingas ir vienpusiškas šio sektoriaus suvokimas vietiniu arba nacionaliniu lygmeniu, priskiriant jį prie nereikalingos ir neigiamos veiklos, skatinančios klimato kaitą, keliančios grėsmę supančiai aplinkai ir ilgalaikiam ekosistemų gyvybingumui. Toks požiūris gali sumažinti investicijas į turizmo sektoriaus infrastruktūros modernizavimą ir apskritai sustabdyti jo plėtrą.</p>
<p>5. Apibendrinimas arba išvados</p>	<p>2 taškai. Suformuluoti argumentuotu rašinio tekstu pagrįsti apibendrinantys teiginiai arba išvados.</p> <p>1 taškas. Iš dalies tinkamas apibendrinimas ar išvados. Iš dalies suformuluoti ar nepakankama argumentuotu tekstu pagrįsti apibendrinantys teiginiai arba išvados.</p> <p>0 taškų. Netinkamas apibendrinimas ar išvados. Nesuformuluoti ar argumentuotu tekstu nepagrįsti, nelogiški apibendrinantys teiginiai arba išvados.</p>	<p>Pateiktos išsamios, argumentais grįstos išvados, pavyzdžiui, akcentuojami tiesioginiai ir netiesioginiai ryšiai tarp Europos žaliojo kurso tikslų ir turizmo sektoriaus plėtros, nurodomas šių sąsajų sudėtingumas ir priklausomybė nuo daugelio veiksnių, tokių kaip aplinkosaugos reikalavimai, tvarumo politika, keliavimo įpročių pokyčiai, ekonominė situacija, geopolitinės sąlygos ir pan.</p>